

Mgr. Pavlína Kleinová-Brzáková, Proces asimilace Evenků na území Evenckého autonomního okruhu (Centrální Sibiř) od 30. let dvacátého století až po rozpad Sovětského svazu a počátky národně obrozeneckých tendencí (do r. 2001). Praha, Ústav etnologie FF UK: 2007, 116 s., text. a foto přílohy.

Pavlína Brzáková je pod tímto jménem dnes již veřejnosti známá sběratelka sibiřské mytologie, která výsledky své práce mnohokrát časopisecky a knižně publikovala. Tentokrát ze sféry publicistické a spisovatelské hodlá vstoupit i do sféry vědecké předloženou práci s výše uvedeným názvem.

Není třeba snad ani připomínat, že její znalost sibiřského prostředí je mimořádná, plynoucí z mnoha dlouhodobých, několikaměsíčních pobytu přímo „in situ“. V práci jsou předkládány výsledky výzkumu v jižní části Evenckého autonomního okruhu.

Disertace je rozčleněna na 9 kapitol, za nimiž následují textové a fotografické přílohy. Z obsahu vyplývá a text kapitol to potvrzuje, že předností práce je dlouhodobý systematický terénní výzkum, důvěrná znalost prostředí i respondentů. Své zkušenosti z terénu autorka výstižně rozebírá ve velmi zdařilé vstupní kapitole o metodách a technikách výzkumu.

Styl, jakým je psána první kapitola, vážící se ke studovanému etniku, nesoucí název: „*Počátky pronikání bolševismu do tajgy a vznik prvních osad kolchozního typu na řece Podkamenné Tungusce.*“, naznačuje způsob, jakým bude v práci postupováno. Informační oporou jsou autorce výpovědi nejstarších respondentů o zkoumané skutečnosti, které uvádí v textu s doslovnými ukázkami obratně přeloženými do češtiny. V této kapitole, spíše než-li na samotnou bolševizaci (myslí se jí kolektivizace) a osídlování, se klade důraz na prožitky aktérů těchto událostí. Výklad o kolektivizaci sice obsahuje některé drobné faktické nepřesnosti (pro obecný rámec kolektivizace bylo vhodné použít např. zásadní publikaci *Tragedija sovětskoj derevni*, k otázce kulaků knihu N.A Ivnického. *Sud'ba raskulačennych v SSSR*. Moskva 2003 nebo práce V. N. Zemského aj.), vnitřní prožitky aktérů však jsou prezentovány velmi přesvědčivě.

Kapitola s výstižným názvem „*Fragments archaického světa*“ je sice samostatná, mohla by však uvádět blok několika dalších kapitol, které se soustředí na tradiční kulturní jevy Evenků a jejich proměny, zejména duchovního života. (kult medvěda, význam snů, krajina a počasí a hybné síly v představách Tunguzů, pojem „duše“). Výklad autorka doplňuje vlastními hodnotícími úvahami, např. o současných hodnotových proměnách, které vedou k zániku tradičních kulturních vzorců na úkor prosazujícího se všeobjímajícího tržního principu.

Kapitola *Kulturně osvětová činnost ve 30-50 letech...* chce ukázat, že zavedené školství ve 30. letech bylo nástrojem sovětizace a vedlo k narušení tradičních hodnot. Jak se projevovalo zvyšování kvalifikace obyvatelstva v oblasti hospodářské a kulturní autorka neuvádí. Velké naděje vzbuzuje kapitola poslední, *Národní obrození v evenckém autonomním okruhu a jeho srovnání s obdobným procesem v jihosibiřské republice Tuva*. Avšak kromě konstatování, že ve zdejším prostředí nemá obrození naději na úspěch se o něm nedovídáme téměř nic. To je velká škoda, protože pro téměř

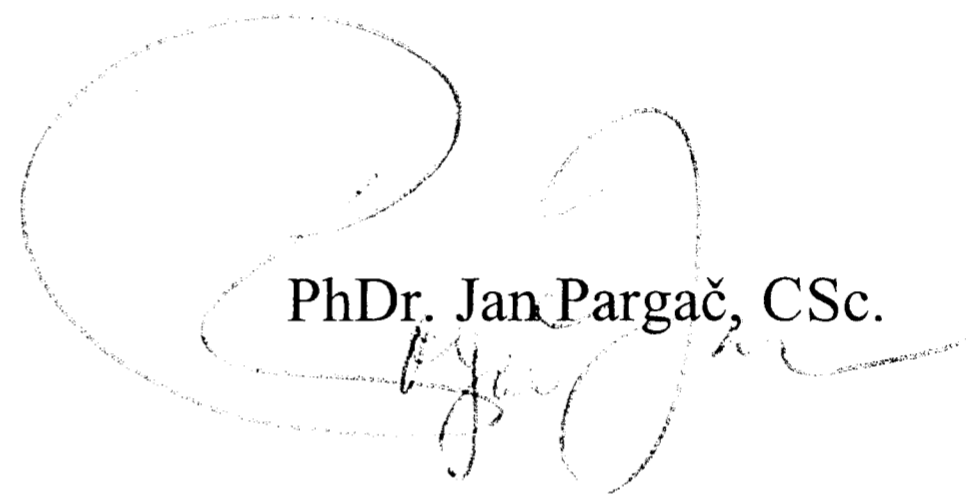
neopakovatelná sídelní a demografická specifika evenckého etnika by bylo hlubší poznání národních emancipací velmi originální, i když nesnáze tohoto procesu jsou zřejmé. Komparace s revitalizací šamanismu v Tuvě je výstižná a rovněž vychází s autorčina dlouhodobého terénního výzkumu.

Doktorská práce Pavlíny Kleinové-Brzákové je založena na autentických naracích, zaznamenaných autorkou za složitých podmínek v náročném terénu. Tím, že zachycují paměť odcházejících vyprávěčů jsou záznamy velmi cenné a nenahraditelné. V tom spočívá největší zásluha Kleinové-Brzákové a v tom je možno shledávat velký autorčin přínos.

Práci doplňují textové a fotografické přílohy. Je třeba se zmínit i o jazykové stránce textu, která je na vysoké úrovni a činí studii neobyčejně čtivou.

Předloženou práci Mgr. Pavlíny Kleinové-Brzákové je možno jednoznačně doporučit jako vyhovující pro dosažení titulu PhD.

15. srpna 2007

PhDr. Jan Pargač, CSc.